

PATRIMONI ▶ Respiradors per ventilar la nau quan hi enterraven la gent, uns caps de moro que per Cap d'Any repartien lllaminadures i que ara són al museu, una rosassa que passa desapercebuda i una porta ideada per Gaudí actualment tapiada. La basílica de la Seu dona per a molt

La Seu, un pou sense fons de curiositats

▶ L'Ajuntament ha dedicat el calendari d'aquest 2020 a la basílica per commemorar que fa mil anys de la seva redotació

Gemma Camps

MANRESA

Com va avançar aquest diari (vegeu edició del 8 de desembre del 2018), aquest 2020 se celebrarà el mil·lenari de la redotació de l'església preromànica de Santa Maria –la que hi va haver abans de la Seu i, abans d'ella, de la romànica– a càrrec de l'abat Oliba i de la comtessa Ermessenda de Carcassona. Per aquest motiu, l'Ajuntament li ha dedicat el calendari del 2020 (vegeu-ne el text del costat). La redotació va consistir a reorganitzar l'estructura eclesial de Manresa i el seu territori, centrada en el temple de Santa Maria.

Al llarg dels seus prop de set segles d'història –el 2028 s'escaran els 700 anys de la col·locació de la primera pedra–, la Seu ha acumulat moltes curiositats que aquest diari ha recollit amb l'ajuda de Mete Codinach, responsable de la gestió turística i cultural del temple. És el cas de les campanes per protegir els respiradors que a l'edat mitjana servien per ventilar la nau, on cremaven milers d'espelmes i hi havia centenars de cadàvers enterrats.

▶ A l'arquitecte de la col·legiata basílica de Santa Maria de Manresa, Berenguer de Montagut, li agradaven els espais amplis, i a la Seu va construir **la nau més ample del gòtic** de tot Europa. Fa 18 metres. Més tard, quan es va ampliar la catedral de Girona, amb prop de 23, la va rellevar com la més ampla, i ja al segle XVI ho va ser Sant Pere del Vaticà. L'alçada de la Seu també és considerable, fa uns 29 metres.

▶ Al marge dels retaules, si hi ha quelcom als murs del temple que genera admiració són **els vitralls**. El 24 de gener del 1939, en un dels darrers episodis de la Guerra Civil Espanyola a Manresa, es van fer volar els ponts sobre el Cardener i els vitralls de la Seu en van patir les conseqüències: tots els del cantó sud (el situat al portal de Sant Antoni, a la banda del riu) es van destruir. La resta van patir danys més o menys greus. Les obres de restauració les van patrocinar els gremis locals, les grans famílies industrials i Caixa Manresa, el logotip de la qual es pot veure en un dels vitralls. Els darrers anys, la restauració que es du a terme al temple ha servit per intervenir en algun d'aquests finestrals i vitralls

malmesos.

▶ També com a conseqüència de la guerra civil, el **retaula del Sant Esperit** es va guardar a la Cova de Sant Ignasi, fins que l'any 1940 es poder va retornar a la Seu.

▶ A banda i banda de la capella d'aquest retaula, en els **escuts que sostenen els dos lleons**, s'hi po-

accedir a la basílica poguessin batrejar-se abans d'accedir-hi.

▶ A la Seu hi ha dos **caps de moro** que simbolitzaven el triomf contra els enemics seculars de la fe cristiana. Ara són al museu. Es tracta de dues figures de fusta, una de les quals té la boca articulada. Van formar part dels portals de Santa Maria i de Sant Antoni, i també eren sota l'orgue. Per Cap d'Any emetien sons, movien els ulls i treien lllaminadures per la boca, que els infants rebien amb una gran cri-dòria.

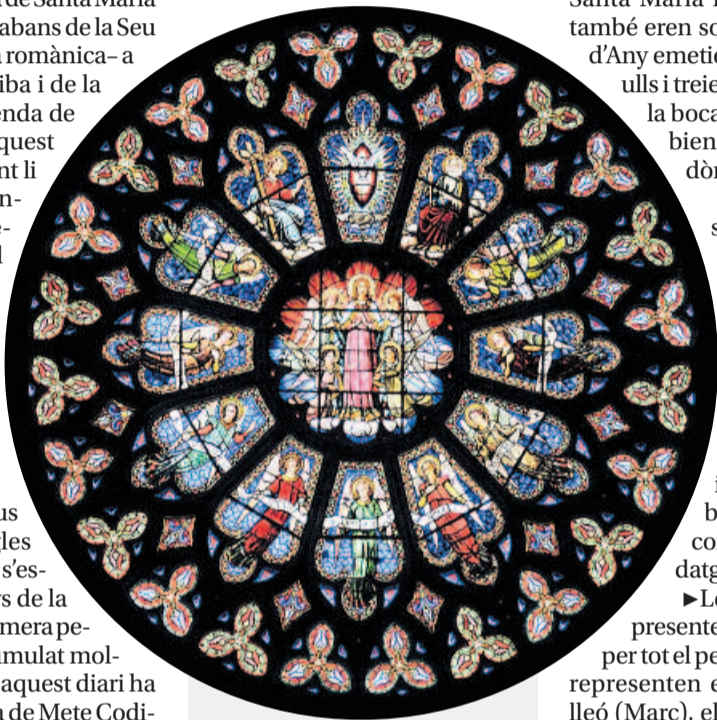
▶ Els repics de les set **campanes** de la Seu estan mecanitzats i es controlen des de l'absis, a la saleta de l'orgue, on es marca el repic que es vol fer (hores, festius, àngelus, solemnitats importants...) També es poden anul·lar, com s'ha fet en els rodatges a dins la basílica.

▶ Les **gàrgoles** es representen de manera cíclica per tot el perímetre de l'edifici i representen els evangelistes: el lleó (Marc), el bou (Lluc) i l'àliga (Joan). Mateu (àngel) només hi és un cop, a la zona del portal de Santa Maria.

▶ Com comentàvem a l'inici, a la primera i la segona coberta de la basílica hi ha nombroses **campanes de ventilació de ceràmica** de color marró, que en alguna ocasió s'han hagut de reposar perquè s'han trencat per culpa de ventades i tempestes. Aquests respiradors s'utilitzaven perquè a l'edat mitjana a les esglésies hi havia milers d'espelmes enceses cremant a l'interior i també centenars de cadàvers enterrats. Els tubs travessen tot el gruix de la volta i per dins de l'església només es veu un foradet que passa desapercebut.

▶ A la Seu hi ha **sis sarcòfags de pedra** situats a les parets dels contraforts al costat de l'absis. Abans del 1934 eren al claustre modern. Es tracta de sis escultures gòtiques, quatre de les quals són amb figura jacent del difunt, amb els corresponents escuts heràldics, que serveixen per identificar les famílies.

▶ Des de fa uns mesos, s'ha instal·lat una pantalla darrere l'altar major i un sistema de càmeres perquè els cantaires de la **Capella de Música de la Seu** puguin seguir la celebració en directe i veure exactament què passa a l'altar i també als bancs de la basílica. Així l'actuació queda molt més ben lligada amb el desenvolupament de la celebració perquè des del lloc on actuen no tenen visibilitat.

La rosassa principal fa vuit metres de diàmetre ARXIU/S. REDÓ

den veure les eines dels cuireters, que eren instal·lats al torrent de Sant Ignasi i que en el segle XIV era el gremi més important.

▶ Fins al 2009 –Regió7 ho va explicar extensament en l'edició del 16 de gener d'aquell any– es va atribuir el **retaula de la Santíssima Trinitat** a Gabriel Guàrdia, que era deixeble de Jaume Huguet, però, en realitat, el va pintar Antoni Marquès, segons va trobar a l'Arxiu Municipal de Manresa el monjo de Montserrat Francesc Xavier Altés. El va acabar l'any 1507.

▶ A la **rosassa**, la imatge central de la Mare de Déu fa 1,8 metres. En realitat, a la Seu n'hi ha dues, de rosasses. La situada a l'atri, i una segona rosassa a sobre de la porta de Sant Antoni, molt més petita i que sovint no es té en compte a l'hora de ser recomptada com a tal.

▶ L'any 1915 es va encarregar a Alexandre Soler i March que renovés la façana de la Reforma. Entre altres, la seva proposta la va revisar **Antoni Gaudí**. Respon a un estil neogòtic i la va resoldre a base d'un pòrtic de tres arcs per protegir la porta d'entrada formant un atri. La gran aportació de Gaudí va ser fer-hi afegir una porta (ara tapiada) que comunicqués l'atri amb el baptisteri perquè totes les persones no batejades que vulguessin

FOTOGRAFIES DE: ORIOL SEGON TORRA

Una bona excusa per presumir de temple

▶ Posar en valor el patrimoni arquitectònic i cultural de la Seu i remarcar-ne la importància per a Manresa. És, també, l'objectiu del calendari 2020 editat per l'Ajuntament. Signa les fotos Oriol Segon Torra i se n'han editat 5.500, que es poden recollir de franc en diferents espais municipals. -G. C.

Ajuntament de Manresa

CAMPI QUI JUGUI
34è SALÓ DE LA INFÀNCIA I LA JOVENTUT DE MANRESA
Del 27 de desembre de 2019 al 4 de gener del 2020
de 16 a 20.30 h al Complex Vell Congost

Campi qui Jugui

CAMPI QUI JUGUI